

12 באפריל 2021

לכבוד
סני"צ עו"ד חן כינור
הממונה על חופש המידע
משטרת ישראל

באמצעות דוא"ל: hofeshm@police.gov.il

הנדון: הפרת חובת המשטרה לפרסם נהליה לפי סעיף 6(א) לחוק חופש המידע

1. הרינו לפנות אליך בעניין נהלי המשטרה המעודכנים (להלן: הנהלים החדשים) ביחס לאמצעים לפיזור הפגנות, שפורסמו באתר המשטרה בעקבות פסק הדין בעניין עת"ם 65106-07-18 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל** (28.6.2020) (להלן: עניין **האגודה לזכויות האזרח**). עיון בנהלים אלה לעומת הנהלים שקדמו להם מגלה כי הנהלים החדשים פורסמו בגרסה חלקית ביותר ומוסתרים בהם סעיפים רבים מאד הכוללים מידע קריטי באשר לשימוש באמצעים אלה, הסכנות הטמונות בהם, מגבלות השימוש בהם ועוד. במקום הסעיפים שהוסתרו בנהלים מופיע ההסבר הלאקוני "סעיף זה נמחק לאור אי חשיפת שיטות פעולה ואמצעים".
2. בפועל, במקום לנקוט בהליך של גילוי ושקיפות כפי שנדרש ממנה בעקבות עתירת האגודה לזכויות האזרח, נוקטת המשטרה בהליך של הסתרה וחיסיון. בין אם לכך התכוונה המשטרה או לאו, תוצאת ההסתרה של המידע היא בהכרח צמצום הביקורת והפיקוח על המשטרה ופגיעה בזכויות הפרט.
3. התנהלות זו מפרה את חובת המשטרה לפרסם את נהליה בהתאם לסעיף 6(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח – 1998 (להלן: החוק) ואינה עומדת בסייגים הקבועים בסעיף 9. **אין כל הצדקה חוקית להסתרת הסעיפים מהנהלים שיפורטו להלן ויש לפעול בדחיפות לפרסום מלא של הנהלים בהתאם לחוק.**

א. המידע שהוסתר

4. הפגמים בפרסום נהלי המשטרה החדשים ביחס לאמצעים לפיזור הפגנות נוגעים לנהלים הבאים:
 - א. נוהל מס' 220.010.12 - נוהל הפעלה ושימוש במכת"ז.
 - ב. נוהל מס' 220.010.13 - נוהל הפעלה ושימוש בנוזל בואש.
 - ג. נוהל מס' 220.010.14 - נוהל הפעלה ושימוש בכדור ספוג.
 - ד. נוהל מס' 220.010.15 - נוהל הפעלה ושימוש ברימון הלם.
 - ה. נוהל מס' 220.010.16 - נוהל הפעלה ושימוש בפריטי גז מדמיע.
 - ו. נוהל מס' 220.010.17 - נוהל הפעלה ושימוש במדוכה רב קנית 'ונוס'.
 - ז. נוהל מס' 220.010.18 - נוהל הפעלה ושימוש באלה באירועי הפרות סדר.
 - ח. נוהל מס' 19.010.2 - נוהל הפעלה ושימוש במערכת אקוסטית 'צעקה'.
 - ט. נוהל מס' 06.013.2 - נוהל הפעלה מבצעית של יחידות הפרשים.
5. עיון בנהלים אלה מלמד, כי כמעט שלא נותר בהם מידע משמעותי גלוי שיש בו כדי לממש את זכותו של הציבור לעיין בהנחיות המנהליות המסדירות את השימוש של המשטרה באמצעים לפיזור הפגנות. בהשוואה בין הנהלים הישנים והנהלים החדשים בדבר הפעלת האמצעים האמורים על ידי המשטרה, **אנו עדים לתופעה רוחבית של הסתרת מידע קריטי לציבור, אשר היה גלוי בנהלים הקודמים שהועברו לידינו** (ראו פירוט בנספח א המצ"ב). המידע שהוסתר בנהלים החדשים נוגע ברובו לשלוש הקטגוריות הבאות: תיאור האמצעי, הפעלת האמצעי והוראות הבטיחות. להלן מספר דוגמאות:

- א. **תיאור האמצעי** – בנוהל הפעלה ושימוש ברימון הלם ([מס' 220.010.15](#)) לא ניתן כל מידע באשר לתיאור האמצעי, בעוד בנוהל הקודם ([מס' 90.221.111.003](#)) פורסם, בין היתר, כי הרימון גורם ל'עוצמת פיצוץ של 175 דציבל ברדיוס של 1.5 מטר ממקום הפיצוץ'.
- ב. **הפעלת האמצעי** – בנוהל הפעלה ושימוש בכדור ספוג ([מס' 220.010.14](#)) ישנם סעיפים רבים המוסתרים תחת הכותרת "הפעלת האמצעי". בנוהל הישן ([מס' 90.221.111.003](#)) תחת כותרת זו ניתן היה למצוא מידע באשר לסכנות הטמונות בשימוש באמצעי והגבלות החלות על השימוש, כמו למשל כי "הפגיעה בפלג גוף עליון יכולה להביא לפגיעה בינונית-קשה בהתאם למקום הפגיעה. יודגש כי פגיעה באזור צוואר וראש יכולה להביא לפגיעה קשה מאוד".
- ג. **בטיחות** – בנוהל הפעלה ושימוש במדוכה רב קנית ([מס' 220.010.17](#)) תחת הכותרת "בטיחות" ישנם 14 סעיפים מוסתרים, בעוד שבנוהל הישן ([מס' 90.221.111.003](#)) הייתה רשימה ארוכה וגלויה, שקבעה, בין היתר: "(12) אין לירות רימוני גז לתוך מקומות סגורים; (13) אין לירות רימוני גז לתוך פתחים במבנה".
6. הדוגמאות הללו מבהירות את **החשיבות בנגישות של המידע האמור לציבור**. במיוחד מטרידה ההסתרה המוחלטת כמעט של מידע על **הכללים והגבלות של השימוש באמצעים השונים**: המרחק המותר לשימוש באמצעים; לאן מותר לכוון אותם; מקומות ונסיבות שבהם אסור שימוש באמצעי. כך, לדוגמה, נהלי השימוש בבואש ובמכתז"ית מסתירים את הנתונים באשר למרחק המינימאלי המותר להתזה באמצעי; נוהל המכתז"ית מסתיר את ההוראה שנוגעת לדיוק ההתזה לעבר מפרי סדר; נוהל הספוג מסתיר את הנתון באשר לטווח השימוש המינימאלי המותר והגבלת הירי לעבר פלג גוף תחתון בלבד.
- ב. האינטרס הציבורי: תכלית גילוי הסעיפים שהוסתרו**
7. הסתרה נרחבת כל כך של סעיפים בנהלי המשטרה חוטאת לתכלית סעיף 6 לחוק "להביא לידיעת הציבור את ההנחיות המנהליות שלפיהן רשות ציבורית פועלת, כך שלא יהיו בגדר 'תורת הנסתרים' (בג"ץ 7139/02 **בצה נ' שר הפנים**, פ"ד נז(3) 481, 491-192 (2003)). זאת, במיוחד כשמדובר בהנחיות שיש בהן כדי לאצול על זכות הפרט, כבענייננו (בג"ץ 5537/91 **אפרתי נ' אוסטפלד**, פ"ד מו(3) 501, 513 (1992)).
8. החובה לפרסם את נהלי המשטרה באופן מלא ומפורט חלה ביתר שאת שעה שמדובר בשימוש המשטרה באמצעי כוח כלפי מפגינים. בהקשר זה מתעצמת זכותו של הפרט לדעת מהם ההסדרים הנורמטיביים שעשויים להשפיע עליו, על הזכויות והאינטרסים שלו וכן למנוע ניצול לרעה של הכוח הנתון בידי המשטרה. הסתרת הסעיפים בנהלים מונעת מהאזרחים גישה קריטית למידע שנדרש על מנת לשמור על זכויותיהם הבסיסיות – לשלמות הגוף, לחיים, לחופש הביטוי והמחאה.
9. **פרסום הסעיפים הללו חיוני כדי לאפשר לציבור הבא במגע עם שוטרים בהפגנות לקבל מידע הנוגע לזכויותיו ולגבולות הסמכות של השוטרים כלפיו**. במצב שבו הציבור אינו יודע מהם גבולות השימוש המותר באמצעי מסוים, נסגרת בפניו הדרך לביקורת ופיקוח על השימוש באמצעים ולהגשת תלונה במקרה המתאים. הסתרת הסעיפים מונעת מאזרחים שנפגעו מהפעלת סמכויות המשטרה לדעת אם השימוש באמצעים נעשה בהתאם לנהלים או בניגוד אליהם, ומשכך נמנעת מהם האפשרות לפנות למח"ש במקרים של פעולה בניגוד לנהלים ולהביא להפסקת החריגה מהנהלים.
10. כך למשל, בנוהל הישן ([מס' 90.221.111.003](#)) הנוגע לשימוש באלות נקבע, כי "אין לחבוט לכיוון פיקת הברק, עצם השוק (עצם עדינה ושבירה), איבר המין, האגן ואין לחבוט מעל לפלג הגוף התחתון כלל". בנוהל החדש הוסתר כל המידע ביחס למגבלות החלות על השימוש באלות ומשכך נמנעת מאזרחים האפשרות להתלונן כנגד שימוש שלא כדין באלה מצד שוטרים.

11. דוגמא נוספת לכך הם כללי הזהירות לשימוש בגז מדמיע, אשר פורטו בנוהל הקודם ([מס' 90.221.111.003](#)), וכללו חובה "לדאוג לאיסוף השאריות במקומות שהדבר ניתן ולקוברן באדמה" נוכח הסכנה לכך שאלו יימצאו על ידי ילדים וייגרמו לפגיעה; "אין לירות תחמושת גז למקומות סגורים"; "אין לגעת ברתמיל ביד חשופה בסיום הירי, התרמיל חם מאד ועלול לגרום לכוויה". מידע זה דרוש לציבור הן כדי לפקח על ביצוע הכללים ולהתלונן כאשר הם לא מקוימים, והן כדי לדעת מהם הסיכונים הנשקפים מאמצעי זה. הסתרת המידע מהציבור עשויה גם למנוע מאזרחים אפשרות למצות את זכויותיהם הנזיקיות מול המשטרה על כך שפעלה בניגוד לנהלים והפרה את חובת הזהירות שלה.
12. הסתרת הסעיפים בנהלים החדשים מסכלת גם את היכולת לבחון אם הפעלת הסמכויות המוסדרות בהם נעשית בצורה שוויונית והוגנת, ללא אפליה. מטעם זה, לחשיפת אותם סעיפים לעיני הציבור משנה חשיבות באשר עניינם באמצעי כוח שמפעיל השלטון כלפי קבוצות שונות של אזרחים המוחים כלפיו.
13. תכלית חשיפת המידע לצורך הבטחת ביקורת ופיקוח על התנהלות המשטרה בהפעלת אמצעי כוח שונים שברשותה עלתה גם בבג"ץ 5882/18 קרויס נ' משטרת ישראל (נבו 19.08.2020) (להלן: עניין קרויס). בית המשפט קבע כי "מהסרטונים שהוגשו לבית המשפט דומה היה כי על פניו ישנם מקרים שבהם השימוש בבואש חרג מן הנהלים, למשל מבחינת זווית וכיוון ההתזה" (פסקה 4 לפסק דינה של השופטת ברון). מידע זה באשר לזוויות וכיוון ההתזה המותרים הוסתרו בנוהל העדכני, כך שוודאי שכיום לא ניתן לבחון האם השימוש חורג מהנהלים בהקשר זה.
14. עוד הודגש בעניין קרויס הצורך במעקב אחר השימוש באמצעים: "משעה שהנהלים עודכנו יהא מקום לבחון את היישום שלהם בהתאם להוראות שנקבעו בנהלים המעודכנים... לצד עדכון הנהלים, נערכו שיפורים מבצעיים באמצעים המאפשרים שימוש והפעלה שלהם באופן מדויק ובטוח יותר (למשל, ביחס לטווח ההתזה ויכולת השליטה בכיוון ההתזה)... והמבחן יהיה ביישומם" (פס' 8 לפסק דינה של השופטת ברון). ברי, כי הסתרת הסעיפים הנוגעים לאופן הפעלת האמצעים וגבולות השימוש בהם מונע כל אפשרות לבחינת יישום הנהלים.
15. פיקוח ציבורי על נהלי המשטרה ואופן יישומם רלוונטי במיוחד נוכח העובדה שמדובר בסמכויות רגישות עם פוטנציאל סיכון ממשי לשלמות הגוף ולחיי אדם במהלך הפגנות ובאירוע מחאה. לא בכדי נקבע בפסיקה שניתן להפעיל אמצעים להגבלת הפגנה רק במצבים שבהם צפויה, בדרגת ודאות קרובה, פגיעה קשה בביטחון הציבור, ברכוש או בנפש – ואף זאת רק בתנאי שהאמצעי המופעל לא עולה על הנדרש בנסיבות המקרה (רי' עניין קרויס, בפס' 5 וההפניות שם). בהתאם, חשיפת הסיכונים הבריאותיים והבטיחותיים הטמונים באמצעים השונים, חיונית לצורך קיום דיון ציבורי בשאלת הלגיטימציה לשימוש באמצעי כזה או אחר והאיזונים הראויים. דוגמה לסיכון בריאותי שמוסתר בנוהל החדש ניתן למצוא בנוהל רימון הלם הקודם ([מס' 90.221.111.003](#)): "אין להשתמש ברימון הלם במקום סגור עקב חשש לפגיעה בשמיעה למרות שהשפעתו מקסימלית במקומות אלה".
16. החשיבות של פרסום המידע לקידום דיון ציבורי שכזה הוכרה בפסיקה כאחת התכליות המרכזיות של זכות הציבור לדעת: "מימושה של זכות הציבור לדעת על-ידי פרסום אופן פעולתה של הרשות הציבורית ברבים, תורמת לגיבוש סדר היום הציבורי ומסייעת לפרטים בחברה לגבש את עמדותיהם על-ידי ליבון גלוי של הבעיות והחלפת דעות באופן חופשי על-בסיס המידע שמתפרסם." (בג"ץ 258/07 גלאון נ' ועדת הבדיקה הממשלתית לבדיקת ארועי המערכה בלבנון, פ"ד סב(1) 648, פס' 6 לפסק דינה של הנשיאה ביניש (2007)).
17. בהמשך לאמור יוטעם שהיכולת לקיים בקרה ציבורית על נהלי המשטרה המעודכנים לשימוש באמצעים לפיזור הפגנות, נפגעת מאד מהשמטת סעיפים שהופיעו בגרסתם הקודמת. שהרי, במצב זה אין לציבור כל דרך לדעת אם הוכנסו שינויים בסעיפים שהושמטו, והוא נותר ללא כלים לבקר ולפקח על תקינות הכללים

המעודכנים שנקבעו. גם בהקשר זה נודעת חשיבות מיוחדת לכך שהנהלים עוסקים באמצעים שפוגעים בזכות ההפגנה, שהיא מהחשובות שבזכויות היסוד, כפי ששנתה באחרונה הפסיקה (בג"ץ 5469/20 אחריות לאומית ישראל הבית שלי נ' ממשלת ישראל, פס' 34 לפסק דינה של הנשיאה חיות (נבו 4.4.2021)).

ג. הסתרת הסעיפים – בניגוד לחוק

18. מחובתה של המשטרה להעמיד לעיון הציבור באופן יזום ושוטף את כלל הנהלים המעודכנים שעל פיהם היא פועלת, וזאת בהתאם לסעיף 6(א) לחוק ולהלכה הפסוקה. מקומם כי גם לאחר פסק הדין הברור של ביהמ"ש המחוזי לעניין פרסום הנהלים בעניין האגודה לזכויות האזרח, אנו נדרשים לבקש בשנית גילוי של מידע רב וקריטי לציבור אשר נחסה במעטפת חיסיון ללא הצדקה ובניגוד לדין.
19. אין כל בסיס חוקי להטיל חיסיון על המידע האמור. בסעיפים 8-9 לחוק קבועים רשימת סייגים לזכות הציבור לדעת, אשר חלים גם בנוגע לפרסום נהלים לפי סעיף 6(א) לחוק, בהתאם לאמור בסעיף 6(ב) לו. כפי שנראה להלן, הסייג הרלוונטי לענייננו קבוע תחת סעיף 9(ב) לחוק, המפרט סוגי מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור, אך ודאי שהיא רשאית ולאור הנסיבות אף חייבת לפרסמו.
20. בהקשר זה נזכר שההלכה הפסוקה מורה לרשות ציבורית לפרש בצמצום את סייגי החוק, לרבות הסייגים המנויים בסעיף 9(ב) לו, שלגביהם נקבע כי בעת בחינתם, השיקול העיקרי שעל הרשות לשקול הוא העניין הציבורי במידע, לצד האינטרס שבשקיפות פעולותיה לעיני הציבור, על מנת לאפשר ביקורת ציבורית אפקטיבית וראויה על הרשות ואת הגשמת חירותם הבסיסית וזכויותיהם של הציבור והפרטים בתוכו (עע"ם 3908/11 הנהלת בתי המשפט נ' עיתון דה מרקר עיתון הארץ בע"מ, פס' ז לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) רובינשטיין ופס' 52 לפסק דינה של השופטת ארבל (נבו 22.9.2014)).
21. כאמור לעיל, ההסבר החוזר שניתן בנהלים החדשים להשמטת הסעיפים הוא כי "סעיף זה נמחק לאור אי חשיפת שיטות פעולה ואמצעים", ואין בו ציון של סעיף הסייג הספציפי בחוק שמכוחו הוסתר המידע. עם זאת, ניתן להניח כי מדובר בסייג שבסעיף 9(ב)(8)(א) לחוק, שחל על "מידע על אודות שיטות עבודה ונהלים של רשות ציבורית העוסקת באכיפת החוק, או שיש לה סמכות חקירה או ביקורת או ברור תלונות על פי דין, אם גילוי עלול לגרום לאחד מאלה: (א) פגיעה בפעולות האכיפה או הביקורת או ברור התלונות של הרשות". סייג זה אינו מצדיק את אי גילוי הסעיפים שנמחקו מהנהלים החדשים, כפי שיפורט להלן.

1.1. אין כל בסיס לחיסוי המידע על יסוד סייג סעיף 9(ב)(8)(א) לחוק

22. ראשית, על פי לשונו, סייג זה מתנה את אי הגילוי בפגיעה בפעולות האכיפה של המשטרה. ברם, במרבית הסעיפים שהוסתרו בנהלים החדשים ומופיעים בקודמיהם, אין כל בסיס לטענה כי המידע המוסתר עלול לפגוע בתפקוד המשטרה בהקשר זה. שהרי, אין כל קשר סיבתי בין גילוי המידע שהוסתר בנהלים לבין יכולת המשטרה לבצע באופן תקין את עבודתה באכיפת הסדר באירועי מחאה. כך, לדוגמא, לא ברור מדוע בנוהל השימוש בגז מדמיע המעודכן נעדר הפירוט על אורך, רוחב וקוטר הכדור שהופיע בנוהל הישן (מס' 90.221.111.003). באופן דומה, לא ברור כיצד חשיפת המידע על נהלי הבטיחות בהפעלת מדוכה רב-קנית, שהופיעו בנוהל הישן, כמו למשל שייש לבדוק את כיוון הרוח לפני הכנסת הרימון למדוכה וטעינת התחמיש – עשויה להביא לפגיעה בפעולות אכיפה.
23. לעניין זה יודגש כי הפרשנות המקובלת לסייג סעיף 9(ב)(8) לחוק מחייבת רשות המבקשת לחסות מידע על יסודו, לבסס את ההחלטה על יכולתה להוכיח, באמצעות תשתית עובדתית קונקרטית, שהתוצאות הקבועות בסעיפיו הקטנים של הסעיף (בענייננו, "פגיעה בפעולות אכיפה" בס"ק (א), רישא) אכן עלולות להתרחש. תימוכין ברורים לכך קיימים בפסיקה, בפרוטוקולים מהליך החקיקה בכנסת ובנוהל היחידה

הממשלתית לחופש המידע, שהוראותיו מחייבות את המשטרה (ה"פ (מחוזי נצי') 110/00 אנדראוס נ' המוסד לביטוח לאומי (נבו 27.8.2001); עת"ם (מינהליים י-ם) 49897-06-13 ויס נ' הממונה על חוק חופש המידע במשרד המשפטים, פס' 30-31 (נבו 4.3.2015) (להלן: עניין ויס); עת"ם (מינהליים ת"א) 35783-07-18 קר שרותי רפואה בע"מ נ' שירותי בריאות כללית מחוז דן, פס' 16 (נבו 8.11.2018); [פרוטוקול ישיבה מס' 10](#) של ועדת המשנה לדיון בהצעת חוק חופש המידע 29-30 (6.1.1998); [פרוטוקול ישיבה מס' 9](#) של ועדת המשנה לדיון בהצעת חוק חופש המידע 46 (5.11.1997); [נוהל מס' 3.1](#) של היחידה הממשלתית לחופש המידע בעניין "דרישות המענה בדחיית בקשת חופש מידע" 5 (2013)).

24. שנת, הדרישה ל"פגיעה בפעולות האכיפה" לצורך תחולת סעיף 9(ב)(8)(א) לחוק, פורשה בפסיקת בתי המשפט המחוזיים ככפופה למבחן מחמיר של "פגיעה ממשית", ולעתים אף ל"וודאות קרובה" לקרות הפגיעה (עניין ויס, שם; ת"א (שלום נצי') 20708-11-12 עיזבון נמארה נ' מדינת ישראל (נבו 16.6.2015)).

25. פרשנות זו נתמכת בידי הספרות המשפטית שעסקה בסייג האמור, ולפיה על אף שהוראתו "אינה מציינת את חומרתה של הפגיעה, שיש בה כדי להצדיק את חיסויו של המידע הציבורי", הרי ש"הגישה הראויה היא זו שלפיה לא תגלה הרשות מידע לציבור רק נוכח סכנה ברורה לכך, שהגילוי יביא לפגיעה קשה ורצינית בפעולות הנזכרות בסעיף." (זאב סגל זכות הציבור לדעת באור חוק חופש המידע 217 (2000); מיכל טמיר [אכיפה סלקטיבית](#) 414 (2008); ישגב נקדימון [הגנה מן הצדק](#) 413 (מהדורה שנייה, 2009)).

26. מדיוני הוועדה שחוקקה את החוק בכנסת עולה אף שהבחירה בלשון "פגיעה בפעולות אכיפה", חלף המונח "שיבוש" שבסעיף 9(ב)(1) לחוק, מבטאת כוונה מפורשת של המחוקק להצר את גדרי תחולתו של סייג סעיף 9(ב)(8) לחוק לטובת זכות הציבור לדעת. על כך מעידים במובהק חילופי הדברים הבאים מפרוטוקול ישיבה מס' 10 של ועדת המשנה לדיון בהצעת חוק חופש המידע, התשנ"ז-1997 (6.1.1998), בנוגע לסעיף 9(ב)(8): "היו"ר ח"כ דוד צוקר: 'אם אין חובה למסור אותו במקרה של שיבוש, זאת אומרת, שמעט מידע ישתחרר... אם כן, עדיף לנו פגיעה מבחינת מי שרוצה יותר חופש מידע... כלומר, רק במידה שיש פגיעה... שמואל סף [נציג לשכת עורכי הדין]: שחייבים להוכיח אותה.' היו"ר דוד צוקר: '- אנחנו לא משחררים מידע.' שמעון וייס [יועמ"ש רשות ני"ע]: מצד המבקש עדיף פגיעה." (שם, בעמ' 29-30).

27. ביישום דברים אלה על ענייננו, ברי שאין כל יסוד לטענה כי גילוי של תיאור האמצעי, הפעלת האמצעי וכללי הבטיחות בסעיפים המוסתרים, יביא בוודאות קרובה לפגיעה ממשית ביכולתה של המשטרה לאכוף את הסדר בהפגנות, וזאת מכמה טעמים:

27.1. כפי שהוצג לעיל וכמפורט בנספח א, במקרים רבים נחשפו לציבור סעיפים בנהלים הקודמים שעוסקים בנושאים זהים או דומים בעיקרם לאלה שהוסתרו עתה. על כן, לא סביר להניח כי חשיפתם כעת עלולה להביא לפגיעה כזו, וודאי לא בוודאות קרובה.

27.2. בנהלים עדכניים דומים, דוגמת נוהל מס' [02.220.006](#) בדבר הפעלת מש"ח טייזר, אין כל סעיף אשר הוסתר מהטעם האמור על ידי המשטרה, שעה שנוהל זה כולל פרטים גלויים רבים באשר לתיאור האמצעי, אופן הפעולה שלו, כללי בטיחות וסיכונים.

27.3. השקיפות של נהלי המשטרה בכל הנוגע לפיזור הפגנות עשויה דווקא לשפר את תפקודה התקין בנדון, כפי שעולה מדברי השופטת פרוקצ'יה בעע"ם 7024-03 גבע נ' גרמן (נבו 6.9.2006): "חופש המידע מבטיח ביקורת ראויה על הרשות הציבורית; קיומה של ביקורת כאמור מחזק את אמון הציבור ברשויות; שקיפותן של פעולות השלטון היא תנאי חשוב לתפקודה התקין של המערכת הציבורית, והיא ערך מרכזי בקיום מנגנוני בקרה יעילים על פעולות השלטון". דברים אלו חשובים במיוחד נוכח הצורך האינהרנטי בחיזוק אמון הציבור במשטרה לטובת אכיפת הסדר בהפגנות.

28. שלישית, וזה העיקר: תכליתו של סייג סעיף 9(ב)(8) היא להגן על השיטות והאמצעים החשאיים שמשמשים את גורמי אכיפת החוק לאכיפה וסיכול של עבריינות מתוחכמת – ולא על אלו שננקטים לעיני הציבור ובכיכר העיר, כבעבודת השיטור הרגילה שמתבצעת מול אזרחים בהפגנות ואירועי מחאה.

29. תכלית זו נלמדת מדברי ההסבר לסעיף בהצעת החוק הממשלתית שעל יסודה נחקק החוק, שנזכרים בפסיקה שפירשה את הסייג, ולפיהם רשויות האכיפה "מתמודדות עם עבריינות ההולכת וגוברת, וקיים חשש, כי גורמים שונים ינסו לעשות שימוש בחוק המוצע, כדי לשבש את פעולתן של רשויות אכיפת החוק, ובכך תיפגע יכולתן להילחם בעבירות בתחומים שעליהם הן מופקדות." (הצעת חוק חופש המידע, התשנ"ז-1997, ה"ח הממשלה 2630, 397, 403; עת"ם (מינהליים ת"א) 1416/04 מעריב הוצאת מודיעין בע"מ נ' משרד המשפטים 6 (נבו 14.3.2004).

30. לעניין זה ר' גם את דבריו הנכוחים של פרופ' זאב סגל בספרו הנ"ל, בעמ' 218, בהתייחס לסייג האמור: "ההסמכה למנוע גילוי של מידע בהקשר זה מתחייבת במיוחד נוכח הצורך למנוע פגיעה בפעולתן היעילה של הרשויות, נוכח פשיעה מתוחכמת. היא נועדה למנוע שימוש בחוק חופש המידע על-ידי עבריינים, שישתמשו בחוק ככלי משחק לשיבוש דרכי השלטת הדין. עם זאת, ייתכן גם, שהאינטרס הציבורי בגילוי המידע יגבר על הצורך שלא לגלותו."

31. גם בפסיקה מצויות דוגמאות ברורות לאימוץ הגישה הפרשנית שלפיה חלופה זו של הסייג תחול רק היכן שגילוי המידע עלול לפגוע בפעולות אכיפה, בכך שיאפשר לגורמים עברייניים לחמוק מעיני רשויות החוק (למשל, מיקום מצלמות מהירות בעניין עת"ם (מינהליים י-ם) 48298-10-18 גרוס נ' משטרת ישראל, פס' 7 (נבו 15.5.2019) (להלן: עניין גרוס); מסמכי האפיון של המערכת הממוחשבת המשמשת את גורמי האכיפה במשרד העבודה לבדיקת רמת הבטיחות של ציוד, כנושאים פוטנציאל לעקיפת המערכת בעניין עת"ם (מינהליים י-ם) 1934-09 מצדה מ.מ. בע"מ נ' משרד התמ"ת, פס' 25 (נבו 9.1.2011); ונהלים שונים החלים על עובדי בתי הסוהר כנושאים פוטנציאל לשימוש לרעה בידי אסירים להפרות משמעת ועבירות אלימות, בעניין עת"ם (מינהליים ת"א) 2898/04 האגודה לזכויות האזרח נ' משרד האוצר, פס' 9 (נבו 24.3.2005), ובעניין עת"א (מינהליים מר') 34709-10-12 מאגדבה נ' שירות בתי הסוהר, פס' 6-7 (נבו 30.12.2013).

32. בהקשר זה יוער שבענייננו ניתן ללמוד היקש (הפוך) מכך שבעניין גרוס הנ"ל נתן בית המשפט המחוזי משקל לרציונל ההרתעה כתומך באי גילוי של מידע בעילת הפגיעה בפעולות אכיפה עקב חשיפת שיטות עבודה (שם, מיקום מצלמות מהירות). שהרי, בכל הנוגע לנהלי המשטרה באשר לשימוש באמצעים לפיזור הפגנות, דווקא חשיפה מירבית של כללי השימוש באמצעים אלה, ולא הסתרתם, תוביל להרתעה יעילה יותר של מפגינים מפני הפרות סדר שיצדיקו הפעלת אמצעי כוח משטרתיים נגדם.

2.ג. ההסתרה הגורפת של הסעיפים שהושמטו לוקה בחוסר סבירות וחוסר מידתיות

33. גם לו ניתן היה להוכיח שגילוי המידע עלול להוביל, בוודאות קרובה, לפגיעה ממשית ביכולתה של המשטרה לבצע פעולות אכיפה במובן סעיף 9(ב)(8)(א) לחוק – ממילא הלכה היא שסעיפי הסייגים שבחוק אינם "סוף פסוק", נוכח מבחני הסבירות והמידתיות שמעוגנים בסעיפים 10 ו-11 לו, בהתאמה, ואשר מורים שתחולת הסייגים כולם אינה מוחלטת, וכי בחינתם לעולם תהא מלאכה של שקילה ואיזונים (עע"ם 3300/11 משרד הביטחון נ' גישה, פס' 10-11 לפסק דינו של השופט עמית (נבו 5.9.2012)).

34. בהתאם להוראות סעיף 10 לחוק, עובר לסירוב למסירת מידע מכוח סייגי סעיפים 8-9 לחוק, מחובת הרשות לתת דעתה (בין היתר) "לעניין הציבורי שבגילוי המידע מטעמים של שמירה על בריאות הציבור או בטיחותו". בשים לב לכל האמור לעיל, ברי שבענייננו אנו גובר האינטרס הציבורי בפרסום סעיפי הנהלים שהוסתרו, על הערכים שביסוד סעיף הסייג שלכאורה תומך בחיסויים. זאת, הן לנוכח פוטנציאל הנזק הרב שטמון בשימוש

באמצעים לפיזור הפגנות עבור בטיחות ובריאות הציבור, הן לאור מעמדם הרם של חופש הביטוי וההפגנה, והן בשים לב לחשיבות הציבורית הרבה שבפרסום המידע לשם הגנה על כל אלה ועל היכולת לקיים דיון ציבורי, בקרה ופיקוח על נהלי המשטרה בנדון, כמפורט לעיל.

35. בד בבד, הלכה היא שסעיף 11 לחוק מבטא את חובת הרשות לפעול לפי עקרון המידתיות, בהטילו על הרשות את הנטל לבחון, אף היכן שמצאה שעל גילוי המידע חל סייג מסייגי סעיף 9 לחוק – אם ניתן בכל זאת לגלותו ולו חלקית, בשינויים או בתנאים. בפס' 5 לעניין **האגודה לזכויות האזרח** ניתן ביטוי לעיקרון זה ביחס לפרסום של נהלי המשטרה: "נרשמת התחייבות המשיבה לפיה לגבי נהלים ארציים או מקומיים (נהלי מחוז משטרתיים) שתוכנם לא יפורסם בעילה לפי סעיף 9 לחוק חופש המידע, תירשם הערה בפרסום באתר האינטרנט של המשטרה במסגרתה יצוין מספר הנוהל; **שם הנוהל או פרפרזה לגביו** (אלא אם כן החיסיון אינו מאפשר זאת); וכן העילה בעטיה תוכן הנוהל לא מפורסם."

36. ההיגיון שביסוד התחייבות זו של המשטרה, חל אף לגבי הסעיפים שהושמטו מנהליה ביחס לאמצעים לפיזור הפגנות. כך, גם אם נמצא שפרסום סעיפים מסוימים עלול להביא לפגיעה ממשית ביכולתה של המשטרה לבצע את תפקידיה באירועי מחאה, אין זה סביר שהציבור לא יהיה חשוף לנושא שבו עוסק הסעיף, או לחלקים ממנו שאינם כוללים את הפרטים **הספציפיים** שיש עילה להחסייתם, לכאורה.

37. על כן, ברי שהסתרתם **הגורפת** של סעיפי הנהלים שהושמטו, חלף פרסום חלקי של הוראותיהם ו/או הצגת הוראות אלה בפרפרזה, בדרך שתאפשר להיוודע על תוכנם ולו ברמת ההקשר – לוקה בחוסר מידתיות בוטה ומנוגדת לדין.

ד. סיום

38. לאור כל האמור לעיל, נבקשכם לפרסם בדחיפות את הנהלים המפורטים לעיל באופן מלא ובהתאם לחוק.
39. לחלופין, במידה שתמצאו לנכון להותיר חסויים את הסעיפים שהוסתרו בנהלים אלה, כולם או חלקם, נבקשכם להשיבנו כדלקמן לגבי כל אחד מאותם סעיפים (בהתאם לחוק ולהוראות **נוהל מס' 3.1** הנ"ל):

- 39.1. מהו סעיף הסייג בחוק שמכוחו הוחלט שלא לפרסם את סעיף הנוהל?
- 39.2. מהי ההנמקה לכך שהמידע הכלול בסעיף הנוהל חוסה תחת הסייג שצוין?
- 39.3. מדוע הוחלט, במכלול השיקולים, לרבות העניין הציבורי בגילוי המידע, להעדיף את אי-גילוי המידע שבסעיף הנוהל על פני חשיפתו?
- 39.4. מדוע נבצר מכם לפרסם את המידע הכלול בסעיף הנוהל באופן חלקי או בשינויים?

בכבוד רב,

אן סוצ'יו, עו"ד
האגודה לזכויות האזרח

איה מרקביץ, עו"ד
יועצת משפטית
התנועה לחופש המידע

העתק:

תני"צ אילת אלישר, היועמ"ש, משטרת ישראל

נספח א' – הסעיפים המוסתרים בנהלים החדשים

א. נוהל מס' 220.010.12 - נוהל הפעלה ושימוש במכת"ז

1. **תיאור האמצעי** – סעיפים 4ב-4ט מוסתרים.
 בנוהל הקודם (90.221.11.004) הופיע המידע שלהלן ב"תיאור האמצעי":
 - (א) יכולת התזת מים, גז וצבע ביחד או לחוד.
 - (ב) יכולת התזת חומר הבואש.
 - (ג) טווח התזה יעיל כ-90 מטר.
 - (ד) יכולת הגנה עצמית עיי התזת גז מדמיע סביב הרכב.
 - (ה) יכולת שטיפה עצמית עיי התזת מים על גוף הרכב.
 - (ו) יכולת התזת נוזלים בפולסים קצרים או ארוכים ע"פ הצורך.
 - (ז) יכולת כיבוי עצמית על גוף הרכב באמצעות קצב כיבוי; יכולת כיבוי שריפה כגון צמיגים בוערים בתחתית הרכב.
 - (ח) יכולת פינוי מכשולים באמצעות מג"ב קדמי; יכולת צילום ותיעוד אירוע באמצע; יכולת צפייה ושמיעה לאחור באמצעות מצלמה ומוניטור צפייה לנהג בשילוב מיקרופון; יכולת הארת שטח/סנור עיי פרוז'קטור רב עוצמה מקביל תותח.
2. **הפעלת האמצעי** – סעיפים 5ג-5ד מוסתרים.
 בנוהל הקודם (90.221.11.004) הופיע המידע שלהלן ב"הפעלת האמצעי":
 - (א) הפעלת האמצעים במכת"ז ועוצמתם תהא ע"פ חומרת האירוע וע"פ החלטת הפיקוד בשטח.
 - (ב) אין לבצע התזה לעבר ראשו של אדם מתחת ל-25 מ' מחזית המכת"ז; אין לבצע התזה מתחת למרחק של 20 מחזית המכת"ז.

ב. נוהל מס' 220.010.13 - נוהל הפעלה ושימוש בנוזל בואש

1. **הפעלת האמצעי** – סעיפים 5ד-5ה מוסתרים.
 בנוהל הקודם (90.221.11.008) הופיע המידע שלהלן ב"הפעלת האמצעי":
 - (א) השימוש בבואש כאפ"ק יתבצע בשיטת הרטבה/התזה לא ישירה.
 - (ב) התזת החומר תעשה מעל הראשים של המפגינים (דימוי אפקט גשם). לחילופין, ניתן להתזו לכיוון הרגליים ומטה.
 - (ג) בכל מקרה אין להתזו ישירות לכיוון ראשי המפגינים מחשש לפגיעה טראומתית באזורים רגישים כתוצאה מעוצמת הסילון.
 - (ד) יש להתזו את החומר לצדדים - הלוך ושוב - דימוי אפקט הממטרה.
 - (ה) יש להפעיל את החומר באופן מדורג: לבצע התזה קצרת משך, להפסיק, לבחון לפי תגובות המפגינים האם התקבל האפקט הנדרש ובמידת הצורך לבצע התזה קצרת משך נוספת (וחוזר חלילה).
 - (ו) יש לבצע התזות קצרות.
 - (ז) אין לבצע התזה מקדימה של נוזל בואש לעבר רכוש פרטי (גגות בתים וכד') אשר מוערך כי תתבצע מהם פעילות הפסי"ד.
 - (ח) השימוש יתבצע עיי זרנוק ייעודי שמחובר לכלי קיבול - מערכת הפעלה.
 - (ט) צינור הזרנוק יהיה עם יכולת לשינוי מפתחים וזווית התזה.
 - (י) לפני ההפעלה, הכוח שיתמודד מול הפסי"ד יודיע ויזהיר את מפירי הסדר בדבר הפעלת החומר ע"פ נוסח הכריזה שבנספח ה'.
 - (יא) טרם השימוש בנוזל הבואש, כי הקיבול יועבר לחזית הכוח.
 - (יב) נוזל הבואש יופעל באופן מדרגי ומידתי גם יחד עם אפ"ק אחר במקביל, תוך כדי, או אחרי ע"מ לממש את היכולות המבצעיות באופן המיטבי.
 - (יג) הפעלת כלי הקיבול השונים (מנשא גב, מכת"ז וכו') יפורטו בנספח הוראות.
2. **נספחים** – בנוסף לסעיפים אלו, כל הנספחים אשר הופיעו בנוהל הישן, הושמטו מהנוהל החדש, וביניהם: אישור ודגשי קרפ"ר; אישור ודגשי יועמ"ש; הוראות בטיחות; טופס דיווח הפעלת בואש; תכנית הסברה והטמעה.

ג. נוהל מס' 220.010.14 - נוהל הפעלה ושימוש בכדור ספוג

1. **תיאור האמצעי** – סעיפים 4ב-4ג מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.057) הופיע המידע שלהלן ב"תיאור האמצעי":
 (א) כדור ספוג 40 מ"מ תוצרת חברת "דיפטק"; קליבר - 40 מ"מ; אורך - 100 מ"מ; מהירות לוע - 100 מ"ש; משקל כדור - 12.3; משקל קליע - 26.7 גר'.
 (ב) תיאור הרובה מתוצרת החברה - רובה בקליבר 40 מ"מ סלול; אורך - 700 מ"מ; משקל רובה 2.2 ק"ג; מודל פעולה כדור בודד.
 (ג) לנשק כוונות ברזל אינטגרליות קבועות.
 (ד) ניתן לטעון את הרובה בכדור אחד בלבד.
 (ה) כוונת השלכה: מותקנת על גבי הרובה, גודל העדשה 30 מ"מ; הגדלה X1.
2. **הפעלת האמצעי** – סעיפים 5ב-5ג מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"הפעלת האמצעי":
 (א) לפני כל הפעלה מבצעית יבוצע ירי 'כדור קר'.
 (ב) הערכת סיכונים לכדור 40 מ"מ מוגבר - סף האנרגיה המרבי לפגיעה בפלג גוף תחתון הוא 27 ניאול סמ"ר.
 (ג) הדגשה כי פגיעה בפלג גוף עליון יכולה להביא לפגיעה בינונית-קשה וכי פגיעה באזור צוואר וראש יכולה להביא לפגיעה קשה מאוד.
 (ד) הפעלת האמצעי תבצע ממצב נייח בלבד.
 (ה) הפעלת האמצעי תבצע לאחר שמפקד הכוח באירוע הזהיר את המפגינים. בדבר הכוונה לבצע שימוש באמצעים לפיזור הפגנות.
 (ו) הפעלת האמצעי תבצע לאחר ביצוע אמידת טווחים ויודא עמידה בתנאי טווח בטיחות מינימאלי לירי ע"פ הנחיות הקרפר: 5 מ' לכדור ראש כחול ו-10 מ' לכדור ראש שחור.
 (ז) כדור ספוג ראש/ כחול עד לטווח משוער של 40 מטר.
 (ח) ירי כדור ספוג ראש שחור יתבצע עד טווח משוער של 70 מטר.
 (ט) הפעלת האמצעי תבצע לאחר וידוא כי כוח הפיזור נמצא מאחורי קו הירי.
 (י) הירי יתבצע רק לאחר שהשוטר המפעיל זיהה בוודאות את המטרה וניתן לבצע ירי לפלג גוף תחתון.
 (יא) טעינה, ירי ופריקה: לצורך טעינת הרובה יש להרים את תפס הקנה ולשבור את הקנה כלפי מטה.
 (יב) לוודא שהקנה ריק מקליעים.
 (יג) כיוון של הנקודה אל פלג גופו התחתון של המתפרע.
 (יד) פריקת הרובה מכדור/תרמיל.
3. **בטיחות** – סעיפים 9א-9ב מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"כללי בטיחות":
 (א) יש להתייחס לרובה כאל נשק חי.
 (ב) אין לטעון את הרובה אלא לקראת ביצוע ירי.
 (ג) אין לנוע עם הרובה כאשר יש כדור בבית הבליעה והקנה סגור.
 (ד) אין לדרוך את הפטיש למצב של פעולה בודדת אלא לקראת ירי בלבד.
 (ה) הירי יבוצע ממצב נייח בלבד. אין לבצע ירי תוך כדי תנועה רגלית ואין לבצע ירי מתוך רכב נוסע.
 (ו) הירי יתבצע עם משקף סגור.
 (ז) בזמן ביצוע הירי, יתמקם היורה לפני שאר הכוחות.
 (ח) יש להקפיד על הפרדה וסימון של רובים מתוצרת DEFTECH המיועדים לירי כדורי ספוג מהרובים מאותה תוצרת המיועדים לירי תחמושת גז בשל הבדלי קוטר קנה.

ד. נוהל מס' 220.010.15 - נוהל הפעלה ושימוש ברימון הלם

1. **תיאור האמצעי** – סעיפים 4א-4ד מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"נתונים טכניים":
 (א) גוף הרימון עשוי מגומי שחור המסומן בהיקפו בפס לבן עם כיתוב.
 (ב) אורך 13 ס"מ, קוטר 8 ס"מ, משקל: 276 גר'.
 (ג) זמן השהייה לפני הפיצוץ כ-2.5 שניות.
 (ד) עוצמת פיצוץ של 175 דציבל ברדיוס 1.5 מטר ממקום הפיצוץ.

2. **הפעלת האמצעי ובטיחות** – סעיפים ג5-ה5 ו6ב מוסתרים בנוהל החדש. בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"כללי זהירות":
- (א) טווח בטיחות מהרימון - 30 מ' בשטח פתוח.
 - (ב) את שליפת הנצרה יש לבצע בסמוך להטלת הרימון.
 - (ג) בזמן הפעלת הרימון יש לתת הדעת לתנאי הסביבה.
 - (ד) לאחר הטלת הרימון אין להתקרב לאזור שבו הוטל עד פיצוץ.
 - (ה) אין להשתמש ברימון הלם במקום סגור עקב חשש לפגיעה בשמיעה למרות שהשפעתו מקסימלית במקומות אלה.
 - (ו) השימוש באמצעי זה נועד לטיפול בהפרות סדר המסכנות את הכוח המשטרתי ו/או שלום הציבור ואינו מאפשרות מגע פנים אל פנים עם המפגינים ללא פגיעה בשוטרים השימוש באמצעי זה מטרתו פיזור המפגינים והשתלטות עליהם.
 - (ז) השימוש ברימון הלם מטרתו להמם את המתפרעים באמצעות אפקט של הדף, רעש וסינוור לפרק זמן קצר.
 - (ח) אין להטיל את הרימון במדרון עולה מחשש לחזרתו לכיוון כוחותינו

ה. נוהל מס' 220.010.16 - נוהל הפעלה ושימוש בפריטי גז מדמיע

1. **תיאור האמצעי** – סעיפים א4-ב4 מוסתרים בנוהל החדש. **הפעלת האמצעים** – סעיפים א5-ב5 מוסתרים בנוהל החדש. בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן בעמ' 22-23:
- (א) כדור גז 1.5"/37 מ"מ דגם 323:**
- (1) כדור גז המיועד לירי מרובה גז פדרל/דיפטק/תופי.
 - (2) תוצרת C.T.S ארה"ב.
 - (3) גוף אלומיניום.
 - (4) אורך 12.2 ס"מ.
 - (5) משקל 196 גר.
 - (6) טווח יעיל כ-130 מטר (בזווית 45 מעלות).
 - (7) חל איסור על ירי בכינון ישיר.
- (ב) כדור גז 1.5 מתפצל ל-3 דגם 323:**
- (1) כדור גז המיועד לירי מרובה גז פדרל/דיפטק/תופי.
 - (2) ניתן להשתמש בכדור זה גם לירי במטול M-203 (עקב מבנה כרכוב המתאים לירי 40 מ"מ).
 - (3) לאחר הירי הכדור מתפצל ל-3 מיכלי קילוח הנופלים במרחק של כ-10 מטר האחד.
 - (4) הגדור דומה במבנהו לכדור גז 323(1) אך ניבדל בכיתוב ברשום על גוף הכדור
 - (5) תוצרת C.T.S ארה"ב.
 - (6) גוף אלומיניום.
 - (7) אורך 12.2 ס"מ.
 - (8) משקל 194 גר.
 - (9) טווח יעיל כ-100 מטר (בזווית 45 מעלות).
 - (10) זמן קילוח כ-20 שניות.
 - (11) חל איסור על ירי בכינון ישיר.
- (ג) כדור גז 1.5 מתפצל ל-5 דגם 323:**
- (1) כדור גז המיועד לירי מרובה גז פדרל/דיפטק/תופי ממטול M-203.
 - (2) לאחר הירי הכדור מתפצל ל-5 מיכלי קילוח הנופלים במרחק של כ-10 מטר האחד.
 - (3) כדור זה ארוך במיוחד וקל להבחין בנו לבין סוגי כדורי הגז האחרים.
 - (4) תוצרת C.T.S ארה"ב.
 - (5) גוף אלומיניום.
 - (6) אורך 20.3 ס"מ.
 - (7) משקל 335 גר.
 - (8) טווח יעיל כ-70 מטר.
 - (9) זמן קילוח כ-20 שניות.

- (10) חל איסור על ירי בכינון ישיר.
2. **בטיחות** – סעיפים 9ב-9ד מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"כללי זהירות ודגשים כלליים":
- (א) אישור מיוחד מממ"ז/סממ"ז לשימוש במקומות רגישים בריאותית (בתי תפילה/בתי ספר/בתי חולים).
- (ב) איסור על הפעלת אמצעי גז בתוך מבנים סגורים.
- (ג) כתוצאה מירי/השלכה של אמצעי גז, נותרות באזור האירוע שאריות המכילות ריכוז גבוה של גז מדמיע, הגז עלול לסכן ילדים, קשישים וחולים שיבואו איתו במגע.
- (ד) כדי למנוע מציאת שאריות אלה ע"י ילדים ואחרים, יש לדאוג לאיסוף השאריות במקומות שהדבר ניתן ולקוברן באדמה. האיסוף ייעשה במקומות בהם קיימת גישה אל השאריות ללא סיכון הכוח.
- (ה) בעת האיסוף יש לנקוט באמצעי זהירות למניעת שאיפת גז ע"י השוטרים ומומלץ לאוספן באמצעות כפפות ניילון לתוך שקית ניילון.

1. **נוהל מס' 220.010.17 - נוהל הפעלה ושימוש במדוכה רב קנית 'ונוס'**

1. **תיאור האמצעי** – סעיפים 4א-4ד חסויים בנוהל החדש.
 בנוהל הישן (90.221.111.003) תחת הכותרת "תיאור המדוכה" הופיע המידע שלהלן:
- (א) מדוכה המורכבת על קצה הקנה ברובה גז לירי רימוני גז 523, 606, 515 .
- (ב) משקל - 1 ק"ג.
- (ג) אורך מדוכה: 21 ס"מ.
- (ד) קוטר המדוכה 64 מ"מ.
2. **הפעלת האמצעי** – סעיפים 5א-5ג מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"הפעלה וביצוע ירי":
- (א) הערה: יש לוודא שהמנוף מכופף מעט, אם יבוצע כיפוף גדול עלול הדבר לגרום לתקלות בעת יציאת הרימון מהמדוכה.
- (ב) וודא זיהוי ברור של המטרה.
- (ג) זהה במבט שמסלול תנועת הרימון אל המטרה פנוי.
- (ד) הפנה את המדוכה אל המטרה.
- (ה) שלוף את ניצרת הרימון.
- (ו) הכנסת תחמיש לפדרל, סגור, כוון ובצע ירי אל המטרה.
- (ז) שליפת הניצרה והכנסת תחמיש, יבוצעו רק לאחר קבלת אישור ובסמוך מאוד לירי בכל מקרה לאחר שנשלפה הניצרה ומסיבה כלשהי לא בוצע ירי אל עבר המטרה המיועדת, יש לאתר מקום בטוח אחר לבצע את הירי ולפרוק את הרובה.
- (ח) במקרה של תחמיש עקר, יש לפרוק את הפדרל בזהירות לכיוון המטרה, להוציא את התחמיש העקר, להכניס תחמיש אחר ולבצע יחרי אל המטרה.
- (ט) בכל מקרה של עיכוב בביצוע הירי יוחזק הפדרל שקנהו ב-60 מעלות אל כיוון המטרה
- (י) בסיום הירי יש לבצע פריקה ע"פ אותם כללים כמו ברובה פדרל.
3. **בטיחות** – סעיפים 9א-9ג, 9ו, 9ט ו-9יא-9כ מוסתרים בנוהל החדש.
 בנוהל הקודם (90.221.111.003) הופיע המידע שלהלן ב"בטיחות":
- (א) המדוכה מורכבת ומחוברת לקצב קנה רובה הגז באמצעות ברגים או רצועות הידוק.
- (ב) המדוכה נטענת ברימון גז בודד הנורה באמצעות תחמיש 457 או 360.
- (ג) לא ניתן לירות בו זמנית כדור גז ורימון גז.
- (ד) הכנסת רימון למדוכה תהא רק לפני ההוראה על אישור הירי.
- (ה) לפני השימוש יש להכניס תחמיש 457/360 לבית הבליעה ברובה הגז.
- (ו) הכנסת רימון למדוכה תעשה תוך הכנסת מנוף הרימון דרך התפס לאבטחת המנוף המיועד לכך.
- (ז) כיפוף קל של המנוף ושליפת הניצרה (לקראת ירי בלבד) למניעת נפילת הרימון בזמן תנועה.
- (ח) ירי בזווית מעלה של עד 45 מעלות להשגת הטווח המירבי.
- (ט) התנועה עם רובה ורימון בקנה תעשה רק כשהקנה כלפי מעלה למניעת נפילת הרימון החוצה.
- (י) אין להחזיר ניצרה לרימון לאחר הוצאתה ויש לשגר ע"פ הנחיות המפקדים.
- (יא) יש לבדוק את כיוון הרוח לפני הכנסת הרימון למדוכה וטעינת התחמיש.
- (יב) אין לירות רימוני גז לתוך מקומות סגורים.

(יג) אין לירות רימוני גז לתוך פתחים במבנה.

ז. נוהל מס' 220.010.18 - נוהל הפעלה ושימוש באלה באירועי הפרות סדר

1. **הפעלת האמצעי** – סעיפים 5ב-5ג מוסתרים בנוהל החדש.
בנוהל הקודם (90.221.111.003) הופיע המידע שלהלן ב"מצבים אפשריים לשימוש באלה":
 - (א) **הגנה** - ניתן להשתמש באלה כאמצעי הגנה לשוטר (ולא כאמצעי תקיפה), מפני תקיפות מצד מפרי סדר באמצעות כלי נשק קרים. סכין/אלות/מוטות ברזל או מפני תקיפות פיזיות מצד מפרי סדר ללא אמצעים כגון בעיטות, מכות באגרופים.
 - (ב) **הדיפה** - הדיפת מפרי סדר באמצעות אלה תהיה אך ורק כאשר האלה מושטת בצורה אלכסונית לכיוון החזה של המתפרעים ולא לכיוון פלג גוף תחתון ולא לכיוון הראש. ההדיפה תהיה רציפה ולא כלחץ משתנה. הדיפה בעזרת האלה לא תהיה באמצעות קצה האלה לכיוון החזה, הראש, הבטן ע"מ לא לפגוע בחלקים פנימיים של גוף מפר הסדר. פגיעה בעצמות החזה, כבד וכ"ע עלולה לגרום לנזק בלתי הפיך העלול לגרום למוות. בשום מקרה אין להדוף מפרי סדר באמצעות אלה כאשר יש מגע בין האלה לראש המפגין.
 - (ג) **השתלטות בשיטת לחץ בריח** - השימוש באלה בשיטה זו נועד למצבים של התגברות על התנדבות אקטיבית של מפר הסדר. בשיטה זו, השימוש באלה יתבצע על ידי יצירת לחץ מבוקר ומידתי באמצעות האלה על מפרקי הידיים והכתף, אך בשום אופן לא כדי לגרום נזק למפרקים או חלילה להביא לשבירתם. מטרת השימוש בשיטה זו: להביא לריתוק מפר הסדר ולהובלתו במידת הצורך. השימוש חייב להיות ביחס סביר ומותאם לרמת ההתנגדות האקטיבית של מפר הסדר.
 - (ד) **חבטות** - בעת התנגדות אקטיבית ואלימה היוצרת סיכון ממשי לשוטרים ו/או לאזרחים תמימים, יכולה האלה לשמש כאמצעי מסייע לפיזור מפרי סדר האלימים בלבד באמצעות חבטות. אלה מבוקרות לכיוון הירך החיצונית בלבד. אין לחבוט לכיוון פיקת הברק, עצם השוק (עצם עדינה ושבירה), אבן המין, האגן ואין לחבוט מעל לפלג הגוף התחתון כלל. יש לזכור כי החבטה נועדה לסיוע בפיזור/הפסקת הפרת הסדר והחזרת הסדר על כנו ולא כענישה. יש לחדול מפעולת החבטה מיד עם הפסקת הפרת הסדר מצד הנחבט הספציפי. עוצמת החבטה ו/או זמן החבטה לא תהיה מעבר לנדרש בהתאם להתנהגותו של מפר הסדר.
2. **הכשרה ושמירת כשירות** – סעיף 7א מוסתר בנוהל החדש.
בנוהל הקודם (90.221.111.003), הופיע המידע שלהלן ב"הכשרות":
 - (א) אין לעשות שימוש באלה ללא קבלת הכשרה מתאימה.
 - (ב) גורמי ההכשרה המוסמכים הם בתי ספר במ"י (בה"ד מג"ב – מגמת הפס"ד, בסכ"מ).
 - (ג) כל שוטר מבצע יחויב בביצוע תרגולות ורענון אחת לשנה. רענון זה יירשם בתיק האישי, ההכשרות שיקבל השוטר יתחלקו ל-2: (1) הכשרה מנטלית מתי להשתמש באלה (2) תרגולות שימוש באלה.
 - (ד) הכשרה ותרגולות לאלות מסוג טונפה יבוצעו על ידי מדריכי הגנה עצמית ומדריכי מגמת הפס"ד שהוסמכו לכך במיוחד.
 - (ה) התרגולות במ"י יהיו אחידות, הן באלה רגילה והן באלה מסוג "טונפה".
 - (ו) כל התרגולות כפופות לאישור קרפ"ר ור' אג"ם.

ח. נוהל מס' 19.010.2 - נוהל הפעלה ושימוש במערכת אקוסטית 'צעקה'

1. **תיאור האמצעי** – סעיפים 4א-4ב מוסתרים בנוהל החדש.
2. **הפעלת האמצעי** – סעיפים 5ג-5א מוסתרים בנוהל החדש.
3. **הכשרה** – סעיף 6 מוסתרים בנוהל החדש.
4. **בטיחות** – סעיף 8 מוסתרים בנוהל החדש.

ט. נוהל מס' 06.013.2 - נוהל הפעלה מבצעית של יחידות הפרשים

1. **הגדרות** – סעיפים 3-3א מוסתרים בנוהל החדש.
2. **פיזור התקהלויות אסורות והתפרעויות** – בנוהל החדש סעיף 4(ג) מוסתר.
3. **הוראות בטיחות** – סעיפים 4(ה)3-4(ה)4(5) מוסתרים בנוהל החדש.
4. **ביצוע פיזור** – סעיף 4(ו)4(4) מוסתר בנוהל החדש.